

dictori de l'època. Les onades brutals dels sentiments i dels idearis que durant cinquanta anys en llur pugna trasbalsaren la nostra terra, visqueren i lluitaren dins del seu esperit per a resoldre, allí dins, en mig de la sensibilitat viva del seu esperit, la controvèrsia furiosa. Turró sembla que per un mal voler vulgui incorporar la paradoxa: estudiant de Medicina, deixa la carrera i es fa guerriller per a combatre per la llibertat; retorna a la Facultat, i quan només li mancava una assignatura, la Medicina legal, abandona la Medicina i estudia Filosofia i Lletres; vol esdevenir literat i periodista i, per contrast, obté èxits sorollosos escrivint sobre assumptes mèdics; es bat amb Letamendi, per privar que la Medicina sigui un aspecte de la Filosofia i només la raó sigui la única tècnica de capturar la veritat, i ell, filosòficament, és un culterà de la raó; fa vots de castedat científica, treballa en un recambró, cobra quinze *duros* com a ajudant del Laboratori Municipal i es dedica, amb certa traça i relatiu bon nas, a especulacions bursàtils; aconsegueix una autoritat científica universal i aleshores deriva bona part de les seves activitats a la Filosofia: és liberal i esquerrà i s'espanta de l'embranchida obrerista. Dins del seu esperit totes les veus de la terra tenen ressò i s'envesteixen amb fúria les unes contra les altres. I és que en Turró és la joventut d'un poble que es desvetlla com a unitat ètnica d'un llarg somni i en voler destriar el seu camí dubta i es desorienta perquè tots els camins l'atrauen i tots els troba igualment bells.

Malgrat tot, En Turró sent dins d'ell el geni mèdic, que era el seu destí, i per damunt de totes les temptacions emmena vers la Medicina tota la força del seu talent. Marxà a Madrid per allà l'any 1873 en cerca d'un ample espai a les seves aficions literàries i fou redactor d'"El Progreso", d'ari que dirigia En Comenge. Fruit d'aquestes aficions, publicà en 1878 un volum de prosa i vers, "Composiciones literarias", molt fluix, ple el seu estil de tots els pecats més dolents de l'època. La Medicina, malgrat el seu refús en seguir-la i el seu vot de dedicar-se a la literatura—com el de Ferran de dedicar-se a la pintura mentre s'enamorava d'un microscopi—podia més que la seva voluntat.

Les seves primeres envestides mèdiques les dedicà a un treball de Fisiologia. Es comprèn donat l'apassionament del Dr. Turró abrivat per

una joventut impetuosa; la Fisiologia en estudiar el moviment i l'acció vital s'encara davant de la tragèdia de la Medicina que mai no pot lligar prou bé el dinamisme biològic a una llei ni a una disciplina. Començà a publicar una sèrie d'articles sobre la circulació de la sang—"examen crític de la teoria regnant sobre el moviment circulatori de la sang i assaig sobre la teoria per la qual hom ha de reemplaçar-la", diu a la portada de la traducció francesa—a la "Independència Mèdica" primer i després a la "Revista de Medicina y Cirugía Prácticas". En aquest estudi es refuten les explicacions de Marey sobre la circulació arterial. A la teoria mecànica del repartiment de la sang per tot el cos per l'esforç únic del cor amb què Harvey i els seus seguidors interpretaren en el primer moment el fenomen de la circulació, Marey i els seus deixebles l'esmenaren només concedint a les artèries una elasticitat purament passiva i condicionada també per aquesta contracció cardíaca que la desvetllava en omplir i dilatar el vas. Turró oposà aquesta teoria, mal adaptada als fets, les troballes de les seves recerques, de les quals en derivava, que la funció de la paret no era passiva sinó que estava dotada d'una contractilitat rítmica qual òrgan n'era la túnica muscular. Els articles foren recollits pel Dr. Jules Robert, un metge francès que aleshores vivia a Madrid, i editats en 1883 en un volum per la casa Berthier de París. El llibre féu forrolla a l'estranger; Marey, al qual refutava, el felicità i encoratjà en una lletra plena de noblesa. En canvi ací passaren els articles i el llibre desaparecebuts, fora d'uns quants selectes barcelonins—els doctors Jaume Pi i Sunyer, Rodríguez i Méndez, Giné i Partagàs, Rull—els altres no n'hagueren esment.

En 1882-1883 publica a Madrid un treball. "Apunts sobre la fisiologia del cervell". És un estudi mèdico-psicològic en el qual només els títols dels capítols ja ens mostra l'abast i l'audàcia del seu autor: I, Fenòmens d'ordre físico-químic que tenen lloc durant el treball cerebral; II, De l'anàlisi subjectiu com mitjà d'investigació; III, El dolor no és una sensibilitat específica; IV, Del dolor i del plaer subjectivament considerats. Aquests són els temes que En Turró descapdella a través de l'obra.

En Turró, però, encara portava a l'espatlla el fusell de guerriller i a com a guerrer irregular